Butlleti tardor 2005.qxd 29/9/05 14:59 Página 1

Ag

Agenda informativa del MACBA
Tardor 2005

Exposició
Günter Brus. Quietud nerviosa a l'horitzó

Curs d'art i cultura
Museu: història i col·leccionisme

MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona

MACBA any 10, moment 0

Vista exterior de l'edifici en construcció del MACBA, setembre de 1994. © Foto: Lluis Casals, 2005.

El pròxim 28 de novembre es compliran deu anys des que el MACBA va obrir les seves portes al públic. Aquest aniversari de la primera dècada del Museu marca un moment d'inflexió i ens impulsa a fer balanç i, especialment, a definir els objectius que tenim per davant.

Durant aquesta primera dècada –no exempta de moments complexos– s'han creat les pautes del tipus de museu en el qual el MACBA aspira a convertir-se en el context de la hiperactivitat cultural actual. Ens trobem immersos en una nova fase del model consumista occidental, un dels símptomes del qual és el procés de creixent espectacularització que pateix la cultura, en el qual artistes i obres no són sinó pretextos per a mantenir en aparent moviment el món de l'art. Per oferir resistència a aquest corrent i escapar dels seus efectes, el MACBA ha optat per tres estratègies principals.

En primer lloc, la programació d'exposicions temporals i molt especialment la configuració de la Col·lecció MACBA responen a la idea de cultura entesa no com a enunciat inqüestionable, sinó com a negociació, com a lloc en el qual es crea l'esfera pública i es replanteja la nostra posició en el món. En particular, al llarg d'aquests anys la Col·lecció MACBA ha superat el debat inicial sobre la preeminència del caràcter historicista o merament actual que devia atorgar-se-li, i s'ha fet amb una selecció d'obres articulada entorn de moments de la història recent entre els quals destaquen 1968 i 1989, evocadors d'experiències polítiques de gran importància.

En segon lloc, el MACBA ha apostat per afavorir l'autonomia dels públics i l'experimentació de formes d'autoorganització i autoaprenentatge que generin articulacions inèdites de processos artístics i socials. Així, els diferents formats tradicionals de presentació –exposicions, seminaris, cursos, etc.– s'han adaptat per a tractar de donar "agència" als públics, afavorint la seva capacitat d'acció i superant les limitacions de les divisions entre actor i espectador, entre productor i consumidor.

En tercer lloc, les dues estratègies anteriors ens han impulsat a potenciar el debat teorico-crític. A fi de crear una estructura estable per a aquest debat hem engegat el Programa d'Estudis Independents (PEI), que s'iniciarà al gener de 2006. Aquest programa d'estudis, alternatiu i complementari a la formació acadèmica reglada, desenvolupa la trama de tallers, seminaris i cursos sobre art i cultura contemporanis que el MACBA ha estat organitzant: en diversos mòduls, el que fins ara han estat debats puntuals, passen a constituir una estructura educativa de major envergadura. El PEI amplia les línies discursives que constitueixen la base conceptual del treball del MACBA: crítica d'art, agències, gèneres, teràpies, ciutat, polítiques, educació artística, historiografies...

El MACBA inicia, doncs, una nova etapa en la qual l'objectiu serà aprofundir en aquestes estratègies i radicalitzar aquestes línies de treball, a fi de desenvolupar noves formes d'entendre el present a través de l'experiència artística. Amb aquesta actitud esperem posar els fonaments d'una nova estructura cultural, allunyada dels museus o la "institució artística" entesos en sentit tradicional, a través de la qual l'art retorni a l'esfera pública i política. Per això, els deu anys que ara es compleixen no s'han de veure com el final d'un cicle, sinó com un punt de partida: el treball fet fins avui no és més que el punt de suport per a tot el que encara ens queda per fer.

Butlleti tardor 2005.qxd 29/9/05 14:59 Página 2

Robert Whitman
Playback

Exposició

Comissària: Lynne Cooke

Produïda per la Dia Art Foundation, Nova York, en col·laboració amb el MACBA. En el marc de L00P

Del 15/9/2005 al 8/1/2006

Robert Whitman, *Shower*, c. 1964. Col·lecció Robert – Rauschenberg. Foto: Howard Agriesti © Robert Whitman, 2005

L'evolució de Whitman fou singular. Inicialment s'havia matriculat a la universitat de Rutgers (Nova Jersey) el 1953 per estudiar-hi literatura, particularment dramatúrgia. Ben aviat va tenir la percepció que el gènere agonitzava i es va apartar de les seves intencions originals, acostant-se a les belles arts i a la història de l'art. Al departament d'art de Rutgers es va desenvolupar un cercle actiu i ambiciós sota la tutela de Kaprow, del qual formaven part Lucas Samaras, Robert Watts, George Brecht i George Segal. L'experimentació cada cop més híbrida del grup es va veure inspirada tant per la llegendària performance multimèdia de Cage al Black Mountain College el 1952, com pel circ de tres pistes, a causa de les seves qualitats rituals, fantàstiques i capaces de desenvolupar diversos esdeveniments alhora.

[...] Les performances interdisciplinàries –o simplement "obres teatrals", com Whitman s'estima més anomenar-les– que va crear al començament dels anys seixanta reflecteixen una exploració profundament arrelada de la relació del públic amb l'esdeveniment, fins i tot quan començà a transformar gradualment el paper de l'espectador fins a convertir-lo en un agent que interpretaria personalment l'experiència des d'una perspectiva que seria necessàriament parcial i restringida. A *American Moon* (1960), una de les seves primeres obres madures, el públic quedava segregat en petites unitats per facilitar una trobada col·lectiva íntima; no obstant això, Whitman va anar encoratjant una participació cada vegada més personal i individualitzada, una negociació entre l'espectador i l'obra. A mesura que les seves obres, en anys ulteriors de la mateixa dècada, van passar a ser cada cop més ambientals, l'espectador solitari quedava progressivament alliberat per traçar el seu propi recorregut en una matriu interactiva i simultània activada pel so, la llum i el moviment.

En substituir la narrativa per una cadència d'accions i d'esdeveniments que, tant estructuralment com associativa, eren més deutors de la música, la dansa i el teatre vernacle que no pas de la literatura, Whitman va transformar la interacció convencional del públic amb el tema aparent d'una representació en un reconeixement més gran per part dels espectadors de les modalitats abstractes de l'espai i el temps d'aquesta mateixa representació. D'aquesta espacio-temporalitat va sorgir la "imatge", un concepte que, per a l'artista, volia dir "una coherència en la manera en què s'han esdevingut les coses".

Extracte de l'assaig de Lynne Cooke "Robert Whitman: Playback", publicat al catàleg de l'exposició *Robert Whitman: Playback*. Nova York: Dia Art Foundation, 2003 [catàleg en anglès amb separata en català. Pvp: 48,24 €]

Günter Brus
Quietud nerviosa a l'horitzó

Exposició

Comissària: Monika Faber

Inauguració: 11 d'octubre de 2005

Produïda pel Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA)

Del 12/10 al 15/01 del 2006

Al final dels anys cinquanta, al començament de la seva carrera artística, l'artista austríac Günter Brus feia pintures molt pròximes a l'expressionisme abstracte. Des de mitjan anys seixanta va formar part del grup dels anomenats accionistes vienesos, i també va començar a fer performances individuals centrades en l'experimentació amb components pictòrics fora de la tela convencional, utilitzant el seu propi cos com a única font d'expressió artística. En aquestes performances, de les quals es conserven esbossos, fotografies i pel·lícules, el seu cos es convertia en matèria i mitjà per denunciar tabús socials, polítics i religiosos de la societat occidental. Als anys setanta la seva obra es va materialitzar en forma de dibuixos de temàtica sinistra i, d'alguna manera, neuròtica. Les primeres sèries, en blanc i negre, van anar seguides d'altres sèries de dibuixos en color relacionats amb la il·lustració literària, el simbolisme i l'estètica de la crueltat, però sempre protagonitzats pel cos. A partir dels anys vuitanta Brus es va centrar en la creació de "quadres-poema", en la literatura i en l'escenografia teatral.

El recorregut de l'exposició al MACBA s'inicia amb les pintures informals de Brus (algunes de les quals van sorgir durant la seva estada a Mallorca l'any 1960) i atorga un protagonisme central a les accions revolucionàries que l'artista va dur a terme entre els anys 1964 i 1970. A continuació es presenta una àmplia selecció dels dibuixos, les pintures, els llibres d'artista, els "quadres-poema" i els decorats teatrals que Brus ha creat des del 1971 fins avui.

Al llarg d'aquest recorregut es fan evidents els trets més particulars i destacats de l'obra de Günter Brus: no tan sols la radicalitat i el caràcter conseqüent de les seves obres accionistes, sinó també la complexitat d'expressió i la varietat imaginativa i reflexiva en què es basa la seva trajectòria artística.

Günter Brus, *Selbstbemalung*, 1964. Foto: Ludwig Hoftenreich. © Günter Brus, 2005

Ignasi Aballí. 0–24 h

Exposició

Comissari: Bartomeu Marí

Inauguració: 19 d'octubre de 2005

Produïda per: Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA), Ikon Gallery (Birmingham) i Museu Serralves (Porto). En el marc de l'Any del Llibre i la Lectura 2005

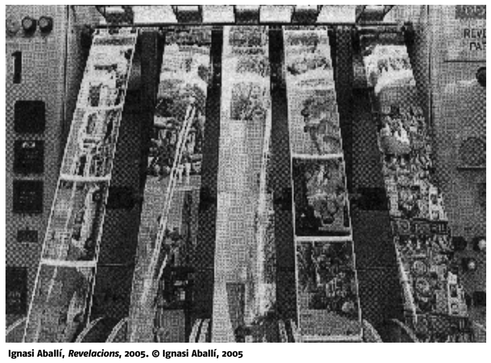
Del 20/10/2005 al 8/1/2006

L'obra d'Ignasi Aballí, des de finals dels anys vuitanta, es desenvolupa en torn de dues línies de pràctica aparentment contradictòries, o almenys molt diferenciades. D'una banda, la reflexió que porta a terme als inicis de la seva carrera sobre l'activitat mínima, el gest minúscul i la modificació més imperceptible l'acosten al corrent antiformalista, que comparteix amb els seus companys de generació. Aquí generació té un sentit de comunitat, potser artificial, d'artistes del sud d'Europa, espectadors de les batalles entre formalisme (gestual, matèric) i conceptualisme. D'altra banda, el conreu de la ficció com a material i com a localització de la seva feina l'emparenten amb aquells que, a finals dels anys vuitanta, van fer aparèixer el cinema i el vídeo al centre de l'escena artística. De la pintura a l'objecte, i de l'objecte a la seva representació, del *ready made* a la fotografia i de la fotografia a la ficció, són viatges empresos entre anades i tornades, que exploren tant les arrels de l'enteniment, que creixen darrere de la percepció, com la natura de la pràctica artística en torn d'una fi de segle que s'ha vist encerclada per les querelles sobre la mort de l'art, la desaparició dels criteris de bellesa i les represes estilístiques i les citacions. Aballí fuig de la comoditat de l'estil i es troba en la treballosa condició del científic que ha d'inventar l'objecte propi de la seva ciència

Les obres d'art són, però també s'imaginen; es construeixen en un futur indeterminat. I per bé que moltes de les obres d'Aballí es refan cada cop que es presenten, es refan amb els seus materials, les condicions de percepció i d'interpretació que sempre hi van associades. Aquesta mostra és, d'alguna marea, un experiment. Consisteix a dotar de localització un treball que es basa en gran mesura en l'atopia de l'art i arrossega la idea que l'art no té un lloc natural, d'on s'origina o on acaba decantant-se, sinó que l'obra s'ha de construir el seu propi lloc, trobar el seient on es dóna a veure. Així, a cada una de les presentacions que s'inclouen en aquest projecte, compartit pel MACBA, el Museu Serralves i l'Ikon Gallery, la disposició de l'exposició en ella mateixa sofrirà contorsions i organitzacions diferenciades. No es tractarà d'una disposició d'objectes als espais d'exposició, sinó d'una inversió en la naturalesa –arquitectònica, temporal, cultural– de cada indret.

El que m'interessa... és contemplar la realitat des d'una altra òptica, canviar-la; qualsevol acte quotidià pot ser útil per reinterpretar-la. Considero que cal ser receptiu, cal estar molt atent a tot el que ens envolta, ja que la realitat pot ser una base molt rica per començar a treballar. És important veure com el que és quotidià s'interpreta des de la teoria, la crítica o la filosofia, però també procuro estar atent a tot el que m'envolta, al que tinc a prop, a situacions que molts cops no percebem precisament per això, per la seva contigüitat o immediatesa.

"Ignasi Aballí entrevistat per Dan Cameron", a *Ignasi Aballí. 0–24 h*. Barcelona / Birmingham / Porto: Museu d'Art Contemporani de Barcelona, Ikon Gallery y Museu Serralves, 2005.

Ignasi Aballí, *Revelacions*, 2005. © Ignasi Aballí, 2005

Jo Spence
Més enllà de la imatge perfecta

Exposició

Comissaris: Jorge Ribalta i Terry Dennett

Inauguració: 26 d'octubre de 2005

Produïda pel Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA)

Del 27/10/2005 al 15/1/2006

Jo Spence i Rosy Martin, *Photo Therapy*, 1984 © Jo Spence Memorial Archive, 2005

Jo Spence (Londres, 1934-1992) ha estat una artista crucial en els debats sobre la fotografia i la crítica de la representació dels anys setanta i vuitanta. No obstant això, malgrat la seva gran influència és una artista encara avui poc coneguda i infravalorada. Aquesta condició és indissociable de la dificultat amb què la seva activitat encaixa en els imperatius del sistema artístic, pel fet d'haver produït un treball a contrapèl de les pautes de llegibilitat i circulació dominants en el camp artístic. Spence va iniciar el seu treball fotogràfic en el context dels debats crítics contra el paradigma formalista de la fotografia moderna, que es van iniciar en l'àmbit anglosaxó a mitjan anys setanta, i que van cristal·litzar en una constel·lació de pràctiques alternatives que es poden englobar tentativament amb el terme genèric de "postmodernitat crítica", o "activitat fotogràfica postmoderna". Aquestes pràctiques, sorgides del clima cultural generat a partir de les ruptures dels anys seixanta, tenien com a objectiu principal dels seus atacs l'hegemonia de la tardo-modernitat de la Guerra Freda, que el Museum of Modern Art de Nova York encarnava en la seva defensa d'un concepte hiperestetitzat de la fotografia documental: la *straight photography*. Enfront d'aquest model, l'activitat fotogràfica postmoderna va plantejar un ampli repertori d'estratègies deconstructives destinades a desnaturalizar el realisme fotogràfic i rearticular la pràctica artística i la pràctica social. Aquestes estratègies implicaven la reactivació de la filiació de la fotografia amb les cultures populars, que el cànon modern havia interromput a l'elevar la fotografia al panteó de l'alta cultura i del museu. El treball fotogràfic de Jo Spence és una exploració, a través del seu propi cos, de les maneres de construcció de les identitats socials a través de la imatge, i proposa una reapropiació subjectiva dels usos dominants i populars del mitjà. El seu treball s'inspira en Bertolt Brecht i en John Heartfield i se centra en la construcció de la pròpia imatge. Autora i model de les seves sèries, Spence fa de la fotografia un instrument de rebel·lió i de teràpia enfront de les patologies que genera la violència epistèmica i simbòlica, inherent a les formes de vida normalitzada que reprodueixen les imatges dominants en l'esfera cultural.

L'activitat de Spence es caracteritza per uns mètodes artístics de gran heterogeneïtat i informalitat. La seva pràctica implica tant el treball en solitari com en cooperació amb un ventall de col·laboradors molt ampli, ambdues coses de manera simultània. Les seves imatges i textos són constantment reciclats, reelaborats i reutilitzats, amb la qual cosa es posa en dubte la idea d'imatge o obra original. Allò artístic se solapa amb allò teòric, el professional amb el personal, el terapèutic amb el lúdic, l'elaborat amb l'espontani... Així mateix la seva activitat beu de fonts de l'avantguarda històrica, de l'acadèmia i la teoria crítica, però també dels gèneres populars, sense atenir-se completament a cap d'ells.

Butlleti tardor 2005.qxd 29/9/05 14:59 Página 4

Narracions del mal-estar
Procediments ritualitzats

Jo Spence en col·laboració amb Tim Sheard, 1990

En aquestes fotografies hi ha el començament d'un "llenguatge del subjecte". Un llenguatge que em permet començar el dolorós procés d'expressar els meus propis sentiments i percepcions, de desafiar la "lletjor" de ser vist com l'Altre. Quan faig això deixo de ser una víctima i em converteixo de nou en una participant activa en la vida. No suggereixo que fer aquestes fotografies hagi resolt els meus problemes, ni tampoc no vull crear una nova mitologia en la qual només es tracti el paper actiu. Encara oscil·lo entre ser subjecte i objecte víctima, però ja no estic "atrapada" i he començat a aprendre a viure amb la meva pròpia totalitat.

En mostrar aquest treball (com ja havia mostrat el meu cos abans tant als metges, com a la família, els mitjans i les mirades masculines) sóc conscient que aquestes imatges poden impressionar. Sortir a la llum és un procés dolorós per a tothom. En trencar el mirall per a mi, no puc evitar desafiar també la visió de l'observador. En donar expressió aquí a vuit anys de la meva vida, m'oposo a aquelles persones que tenen el poder de reprimir o negar l'evidència dels altres i que, en fer-ho, aconsegueixen que la nostra experiència sembli comuna i li roben tota la importància o la potència.

Si no trobo un llenguatge per expressar la meva subjectivitat corro el perill constant d'oblidar allò que ja sé. **Jo Spence**

Jo Spence i Tim Sheard (d'esq. a dreta), *Excise, Included, Expected, Expunged, Exiled*. Sèrie *Narratives of Dis-Ease*, 1990. © Jo Spence Memorial Archive, 2005

Butlleti tardor 2005.qxd 29/9/05 14:59 Página 6

Museu: història i col·leccionisme

Amb la participació de Bernard Blistène, Chris Dercon, Andrea Giunta, Dan Graham, Walter Grasskamp, Hans Haacke, Francisco Jarauta i Peter Weibel.

Del 10/10 al 28/11 del 2005

Curs d'art i cultura contemporanis

Els dilluns del 10 d'octubre al 12 de desembre del 2005, a les 19 h

Matrícula: 50 €
Estudiants i aturats: 37,5 €
Amics del MACBA: 25 €
Sessions individuals: 4 €
Estudiants, aturats i Amics del MACBA: 2 €

Places limitades

Auditori del MACBA

Organitzat en col·laboració amb l'ICE de la UB. En el marc del programa Translate

El museu, institució central en la constitució històrica de l'esfera pública burgesa a Europa a partir de la segona meitat del segle XVIII, ha viscut profundes transformacions al llarg de l'era moderna, l'última de les quals és la seva nova centralitat en la indústria de l'entreteniment i el turisme de masses, i en les transformacions de les indústries culturals del capitalisme postindustrial. Tot i haver superat els atacs que li van dirigir l'avantguarda tardana i les pràctiques de crítica institucional dels anys seixanta i setanta, dels quals va sortir reforçada, la institució museística s'enfronta ara a la seva radical redefinició davant l'hegemonia del consum com a categoria epistemològica central, dominant des dels anys vuitanta en les noves polítiques i indústries culturals. En aquest context, és necessari reconsiderar el significat i la importància del museu com a institució que apareix històricament del projecte il·lustrat d'una educació popular promoguda des de l'Estat.

Programa

10 d'octubre
Hans Haacke i Walter Grasskamp. Experiments amb col·leccions: ¿què és una col·lecció? ¿Per a què serveix?

17 d'octubre
Bernard Blistène. Col·leccionisme i museu. Construir una memòria crítica d'una època

24 d'octubre
Andrea Giunta. La construcció del relat de la modernitat perifèrica en relació amb l'art llatinoamericà. El paper dels museus

7 de novembre
Francisco Jarauta. Una arqueologia del museu: de les cambres de meravelles a l'esfera pública burgesa

14 de novembre
*De la crítica institucional a l'art relacional. El paper dels museus

21 de novembre
Peter Weibel. El museu i les noves tecnologies: el cas del ZKM

28 de novembre
Dan Graham i Chris Dercon. La carnavalització de l'art conceptual

Posposat a gener del 2006: Benjamin Buchloh. La condició del museu i el destí de la crítica institucional

Durant la seva estada a Barcelona, Benjamin Buchloh també impartirà al MACBA un seminari.

* Conferenciant per confirmar.
Programa subjecte a canvis de darrera hora.
Confirmar programa a www.macba.es

El destí de la crítica institucional

Seminari

Impartit per Benjamin Buchloh

Preinscripció: fins a l'1 de desembre. Cal enviar al departament de Programes Públics del MACBA un currículum i un breu escrit explicant les motivacions per fer el seminari (servcult@macba.es, fax: 93 412 46 02)

Matrícula: 30 €
Estudiants i aturats: 22,5 €
Amics del MACBA: 15 €

Places limitades

Gener del 2006

Properament en aquesta pantalla

El cinema lletrista, entre la discrepància i la revolta

Programa de cinema

Comissaris: Eugeni Bonet i Eduard Escoffet

Cada dijous del 29 de setembre a l'1 de desembre del 2005, a les 19.30 h, excepte el 13 d'octubre

1 sessió: 2 €
Abonament: 13 €
Amics del MACBA: 1 €
Abonaments Amics: 6,5 €

Auditori del MACBA

Aforament limitat

Aquest programa pot estar subjecte a canvis. ES DEMANA PUNTUALITAT. Les pel·lícules es projectaran seguint i adaptant les instruccions originals dels autors, en alguns casos en V.O. i en altres en català i castellà.

Del 29/09 a l'1/12 del 2005

El lletrisme és un moviment artístic fundat el 1945 a París pel poeta romanès Isidore Isou. L'activitat dels lletristes ha abraçat la poesia i la novel·la, les arts visuals i la música, el teatre i el cinema, entre moltes altres disciplines de la creació i el pensament. Una de les singularitats del lletrisme, envoltat sempre de manifestos polèmics i pamflets baralladissos, és precisament que no es concentra únicament en uns anys determinats, sinó que s'estén fins als nostres dies, tal com es comprova especialment en el seu vessant cinematogràfic.

Tot i que el lletrisme i la parcel·la cinematogràfica d'aquest moviment han estat objecte d'atenció, estudi i rehabilitació des de fa diversos anys, no només a França sinó també a Itàlia i als Estats Units, comparativament continua essent un dels corrents d'avantguarda menys coneguts i, en el marc específic de l'Estat espanyol, es pot dir que el lletrisme és gairebé un complet desconegut. Aquest buit és el que ens ha portat a elaborar aquest cicle –amb un criteri propi abans que com un calc d'altres antologies o retrospectives prèvies– així com el llibre que l'acompanya i complementa.

Programa
Aquest programa comptarà amb intervencions a càrrec d'Ester Xargay, Carles Hac Mor, Enric Casasses, Francesc Gelonch, Arnau Puig, Vanessa Torres, Pau Bou, Isabel Núñez-Castro, Xavier Padullés, Josep Pedrals i Núria Martínez-Vernis, entre d'altres.

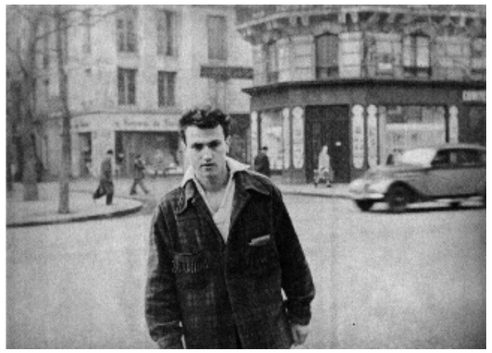
6 d'octubre
L'Anticoncept [L'Anticoncepte]
Gil J. Wolman, 1951 / 60 min.

20 d'octubre
Tambours du jugement premier [Tambors del judici primer]
François Dufrêne, 1952 / 60 min.

27 d'octubre
Closed Vision (Soixante minutes de la vie intérieure d'un homme) [Visió tancada: Seixanta minuts de la vida interior d'un home]
Marc'O, 1954 / 70 min.

3 de novembre
Une oeuvre [Una obra]
Maurice Lemaître, 1968 / 15 min.
Le Soulèvement de la jeunesse: Mai 68 [La revolta de la joventut: maig 1968]
Maurice Lemaître, 1968 / 28 min.
Chantal D, Star
Maurice Lemaître, 1968 / 26 min.

10 de novembre
Les Preuves [Les proves]
Roland Sabatier, 1966
Rencontres avec le Lettrisme [Trobades amb el Lletrisme]
Michel Amarger i Frédérique Devaux, 1989 / 38 min.
Respirez [Respireu]
Roland Sabatier, 1968
Le Songe d'une nudité [El somni d'una nuesa]
Roland Sabatier, 1968 / 18 min.

Traité de Bave et d'Eternité © Isidore Isou/Cinédoc, 2005

Quelque chose de plus [Alguna cosa més]
Roland Sabatier, 1970
Evoluons (encore un peu) dans le cinéma et la création [Evolucionem, encara una mica, en el cinema i la creació]
Roland Sabatier, 1972 / 25 min.

17 de novembre
Un navet [Un nyap]
Maurice Lemaître, 1975-1977 / 31 min.
Une histoire d'amour [Una història d'amor]
Maurice Lemaître, 1978 / 8 min.
Un film porno
Maurice Lemaître, 1978 / 22 min.
Des scènes d'amour très réalistes, avec force détails et gros plans [Algunes escenes d'amor molt realistes, amb abundància de detalls i primers plans]
Maurice Lemaître, 1978 / 18 min.

24 de novembre
The Song of Rio Jim [La cançó de Rio Jim]
Maurice Lemaître, 1979 / 6 min.
L'Amour réinventé [L'amor reinventat]
Maurice Lemaître, 1979 / 15 min.
Un film commercial et militant [Una pel·lícula comercial i militant]
Maurice Lemaître, 1979 / 6 min.
La Femme n'est plus ce qu'elle était [La dona ja no és el que era]
Hélène Richol, 1978 / 10 min.
Imagogie [Imagogia]
Frédérique Devaux, 1981 / 6 min.
Écrisses, Michel Amarger, 1981 / 7 min.
Un petit bol d'air [Un petit bol d'aire],
Michel Amarger, 1981 / 4,5 min.
Cursivités [Cursivitats],
Michel Amarger, 1982 / 10 min.
Ciselures [Cisellades]
Michel Amarger i Frédérique Devaux, 1992 / 4 min.
Signes Song
Frédérique Devaux, 1998 / 10 min.
Bri(n)s d'images [Brins d'imatges]
Frédérique Devaux, 1998-1999 / 5 min.
(w)hole / t(r)ous
Frédérique Devaux, 2000 / 4 min.

1 de desembre
Le Film est déjà commencé? [¿Ja ha començat la pel·lícula?]
Maurice Lemaître, 1951-1952 / 62 min.

Amb la col·laboració de: Distribution Cinédoc-Paris Film Coop., Light Cone, Centre Georges Pompidou, Loïc Diaz Ronda, Antoni Pinent.
Agraïments: José Antonio Sarmiento, Sin Título

Una altra relacionalitat

Amb la participació de Bernard Blistène, Leo Bersani, Kaja Silverman, Jesús Carrillo, Alexander Alberro i WHW, entre d'altres.

Seminari

Primera part: 25 i 26 de novembre del 2005
Segona part: 17 i 18 de març del 2006

Inscripció: a partir del 7 de novembre

Matrícula: 50 €
Estudiants i aturats: 37,5 €
Amics del MACBA: 25 €

Auditori del MACBA

Places limitades

En el marc del programa Transform

Del 25/11 al 26/11 del 2005

En els últims anys, al MACBA hem desenvolupat diversos projectes que han intentat proposar altres maneres en què l'art pot existir en l'esfera pública; un exemple recent d'aquesta pràctica és l'exposició *¿Com volem ser governats?* (22 de setembre – 7 de novembre del 2004), que incorporava un mètode museístic basat en l'articulació del treball artístic i les dinàmiques socials, gràcies al qual el treball del comissari es desenvolupava en diàleg amb col·lectius de la ciutat. Així mateix, la tardor del 2004 el Museu va acollir una nova presentació de la Col·lecció MACBA que portava el títol de *Poètiques relacionals*, i plantejava una reflexió a partir dels textos d'Edouard Glissant sobre la poètica de la relació com a crítica o alternativa a una concepció essencialista d'identitat cultural. Aquesta línia de treball continuarà al llarg del 2006 i 2007 amb l'exposició dedicada a l'artista americà Michael Asher, entre altres activitats.

Precisament la *relacionalitat* és un concepte que ens permet intervenir de manera polèmica en el debat sobre les institucions artístiques i els seus públics: considerem necessari plantejar una altra relacionalitat, recuperant la reflexió de John Dewey sobre "l'art com a experiència" (1934), i també una àmplia tradició experimental de l'art del segle XX que ha investigat mètodes significatius de reinstaurar formes d'apropiació subjectiva de processos artístics, més enllà de la sobredeterminació institucional. Aquest seminari respon a l'interès per aprofundir totes aquestes qüestions.

Programa

Divendres 25 de novembre
Poètica de la relació. Espectadors de mons de formes i relacions.
Visibilitat i relacionalitat.
Visibilitat, transparència i opacitat.

Instal·lació de l'obra de Patrick Faigenbaum i Joan Roca, *Barcelona vista del Besòs*, a la Rambla Prim de Barcelona, durant l'exposició *¿Com volem ser governats?*, 2004

Dissabte 26 de novembre
Art públic, crítica institucional i art relacional. Després de la crítica institucional. Nocions de comunitat.
Construcció de xarxes institucionals o institucions en xarxa.

Festival LEM

Octubre del 2005

Programa de concerts

Coproduït amb Gràcia Territori Sonor / Festival LEM

1 sessió: 3 €

Auditori del MACBA

Aforament limitat

Després d'haver inaugurat el nou Auditori del MACBA a finals del 2004, al llarg del 2005 s'ha consolidat la programació de cinema i audiovisual al Museu, per la qual cosa a partir d'aquesta tardor el nostre objectiu és presentar igualment una programació musical estable. Després del concert de Faktor Bossar el juliol del 2005, el MACBA continua col·laborant amb *Gràcia Territori Sonor*, acollint dos concerts de l'edició 2005 del Festival LEM. Es tracta de dues propostes d'escolta activa: la visió matemàtica i mixta del piano de Larry Karush i els registres electronicoemocionals de la veu de Gabriele Hassler. Dues finestres obertes a dos universos sonors, dues peces més de l'immens mosaic que ha resultat de les derives de la música culta i la popular que han protagonitzat la primera meitat del segle XX.

Dimarts 18 d'octubre del 2005
a les 20 h
Flow: Gabriele Hassler
Veu, electrònica, objectes sonors

Dimarts 25 d'octubre del 2005
a les 20 h
Larry Karush
Concert de piano

Gabriele Hasler. © 2005

Activitats per als Amics del MACBA

Günter Brus
Quietud nerviosa a l'horitzó
Dijous 13 d'octubre, a les 19.30 h
Visita guiada a l'exposició a càrrec de Monika Faber, comissària de l'exposició.

Ignasi Aballi
0 – 24 h
Dijous 20 d'octubre, a les 19.30 h
Visita guiada a l'exposició a càrrec de l'artista.

Jo Spence
Més enllà de la imatge perfecta
Divendres 11 de novembre, a les 19.30 h
Visita guiada a càrrec de Jorge Ribalta, comissari de l'exposició.

Jornades internacionals de l'Audiences Europe Network

9, 10 i 11 de novembre del 2005

www.audienceseurope.net
Amb el títol de *¡Trenca les normes! Els joves i la cultura*, el MACBA (integrant del grup Articket BCN juntament amb el CCCB, la Fundació Caixa Catalunya–La Pedrera, la Fundació Miró i la Fundació Antoni Tàpies), participa en l'organització de les jornades internacionals de l'AEN (Audiences Europe Network). Professionals de l'àmbit de la comunicació i la gestió cultural procedents de tot Europa debatran i reflexionaran sobre les tendències i hàbits culturals dels joves europeus.

www.macba.es El núm. 1 de la *Revista* digital estarà disponible en el nostre web a mitjans d'octubre, i portarà el títol de "Gènere, raça i classe". Entre els seus continguts hi ha una versió editada de l'àudio de la conferència que Angela Davis va impartir al Museu, un dossier sobre les obres de Krzystof Wodiczko i Esther Ferrer que pertanyen a la Col·lecció MACBA, una entrevista a Gayatri C. Spivak a càrrec de Manuel Asensi, i una col·laboració especial (en aquest cas, també en format d'àudio) del fotògraf David Goldblatt.

Butlleti tardor 2005.qxd 29/9/05 14:59 Página 8

Leo Bersani és professor emèrit de francès a la Universitat de Berkeley (Califòrnia). Especialista en literatura, psicoanàlisi, arts visuals i sexualitat, és autor de diversos llibres, entre els quals destaquen *Homos* (Harvard University Press, 1995) i *Caravaggio's Secrets* (MIT Press, 1998), del qual és coautor amb Ulysse Dutoit. En aquesta obra, Bersani i Dutoit fan una lectura psicoanalítica dels retrats de Caravaggio i estudien les temptatives de l'artista barroc de moure's més enllà de les relacions basades en la fascinació paranoica cap a un espai que proposa una *no-relació*, una sensualitat desproveïda d'erotisme la radicalitat de la qual ofereix, actualment, una proposta de repensar i fins i tot reinventar la noció de comunitat.

P: A *Caravaggio's Secrets* analitza els tipus de relacionalitat implícits en l'obra de Caravaggio. El procés de percepció hi figura com una complexa encarnació de les formes de socialitat. La relacionalitat té dues dimensions: l'epistemològica i la social. Totes dues es relacionen amb un antiessencialisme radical. Pel que fa a l'art, la relacionalitat no és un acte de representació, sinó més aviat quelcom generat per les formes de socialitat implícites en les obres o que produeixen les obres. D'alguna manera, l'art és una "màquina relacional". En aquest llibre ha escrit que l'art il·lumina la relacionalitat perquè immobilitza les relacions temporalment i heurísticament. ¿Com es pot fer una lectura política de l'acció de l'espectador i el tipus de relacionalitat implicada?

R: Sovint m'han demanat que especifiqui les conseqüències polítiques dels nostres intents de formular –d'acord amb la demanda de Foucault– "noves formes relacionals". Malgrat tot, ha de quedar clar –encara que només sigui a partir de la descripció breu i precisa que ha fet d'aquest projecte– que unes especificacions "polítiques" excessives i prematures podrien desbaratar fàcilment la nostra obra. No hi pot haver cap canvi polític eficaç i durador sense una reconfiguració del camp relacional que constitueix la base de qualsevol socialitat. Ens sembla necessari començar per preguntar-nos sobre la manera com la nostra cultura formula les relacions. No únicament les relacions intersubjectives, sinó també les relacions entre el que és humà i el que no és humà. Qualsevol cultura promou, d'una manera més o menys deliberada, el que anomenaríem uns certs estils de moviment en l'espai. Hi ha una cosa fonamental en l'educació del subjecte humà: la manera com s'ensenya la persona a acostar-se als altres o a apartar-se'n. ¿Com neix la socialitat més complexa d'aquestes "lliçons de mobilitat" i, més específicament, de la manera com una cultura defineix, valora i jerarquitza la diferència i la igualtat, l'altre i l'igual? D'alguna manera es tracta de preguntes que ja són profundament polítiques, però, és clar, no proporcionen fórmules de governança fàcils d'aplicar.

El que fa un moment he anomenat "lliçons de mobilitat" també podria rebre el nom de "formació en maneres de ser" (i aquest és el títol del nostre últim llibre). ¿Com som al món? No és una qüestió de coneixements sobre el món, sinó d'un posicionament determinat de l'ésser humà a l'univers. Per expressar-ho d'una manera una mica esquemàtica: els conceptes de relacionalitat social s'han definit, si més no des de Descartes, donant prioritat als temes epistemològics per davant de les qüestions relacionades amb la naturalesa de l'ésser. D'acord amb Heidegger i la seva crítica de l'epistemologia cartesiana, invertim aquesta prioritat, si bé, evidentment, quan diem "ésser" no ens referim a una essència o una entitat ontològica, sinó a alguna cosa semblant a un principi d'interconnexió universal. Una reflexió moderna sobre l'ésser ha de ser conscient que no és una aproximació a la veritat metafísica; per contra, l'ontologia més adequada per a una era de la informació és la que identifica l'ésser com a relacionalitat, com el principi d'interconnexió assumit per totes les tecnologies de transmissió, així com per l'imaginari social que el pot refractar o el pot violar.

P: En els seus escrits la relacionalitat és una negació de l'oposició epistemològica i dialèctica entre subjecte i objecte. No hi ha subjecte, sinó tan sols objectes sense cap mena d'interioritat psicològica. D'aquest punt de vista sorgeix un paradigma formal: el món de la relacionalitat és un món de formes. Un món relacional no té subjecte. ¿Com s'ha d'entendre aquest formalisme? ¿Com es pot diferenciar del concepte habitual que defineix el formalisme com a ruptura de les condicions històriques amb vista a una mena d'etapa prepolítica? ¿És que la desaparició del subjecte significa la desaparició de la història? A més, pel que fa a la qüestió de la dimensió històrica de l'art, en els teus llibres, sobretot a *Arts of Impoverishment*, i també a *Caravaggio's Secrets*, sembla que construeixis un discurs que s'allunya de les categories històriques tradicionals. ¿Com es pot articular l'acció amb aquest tipus de visió ahistòrica?

R: Als Estats Units *Caravaggio's Secrets* ha estat alguna vegada objecte de crítiques per les seves interpretacions "formalistes". Però res no podria diferir més de les nostres anàlisis que un formalisme no històric.

> No hi ha res més lluny de la meva idea de relacionalitat que l'"estètica relacional" promoguda pel Palais de Tokyo de París. La relacionalitat no es pot reduir a la convivialitat, i les pràctiques interactives, com per exemple menjar curri amb l'artista convertit en cuiner (Tiravanija), o rebre un massatge de mans de l'artista (Christine Hill), transformen el museu i les galeries en servidors del nauseabund ideal nord-americà de "millorar les relacions". Coincideixo molt més, per exemple, amb Robert Smithson quan compara el Guggenheim de Nova York amb un "abocador de residus", una comparació destinada –en un estil encertadament beckettià– a descoratjar la participació més que a fomentar-la.

És cert que en tota la nostra obra afirmem la possibilitat d'un plantejament crític que sigui transhistòric i alhora transgenèric. Si podem veure el que ens sembla l'èxit històric més important de Caravaggio –la reconfiguració del camp relacional dominant en la seva cultura– és només perquè som en un context històric diferent del seu. En la seva obra hi ha sovint una tensió entre el significat tematitzat d'una pintura (proposat pels títols: *La traïció de Crist*, *La mort de la Mare de Déu*, etc.) i els significats que, a primera vista, són simplement espacials, com ara l'espai farcit de *La traïció de Crist* o el més enllà immens i indefinit que sembla que ens assenyalin les estructures en forma de ventall de *Sant Joan Baptista amb un anyell*.

Versió íntegra disponible a www.macba.es

Properes exposicions

Col·lecció Annick i Anton Herbert. Inventaire
Febrer – maig 2006

MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Plaça dels Àngels 1
08001 Barcelona
Tel. 93 412 08 10
Fax. 93 412 46 02
www.macba.es

Auditori del MACBA
Accés per la plaça Joan Coromines

Més informació sobre exposicions
Tel. 93 412 08 10 ext 359,
exposici@macba.es

Més informació sobre activitats
Tel. 93 412 08 10 ext 381,
servcult@macba.es

Horari
Feiners, 11 – 19.30 h
Dissabtes, 10 – 20 h
Diumenges i festius, 10 – 15 h
Dilluns, obert
Dimarts no festius, tancat

Biblioteca i videoteca
Concreteu hora al telèfon
93 412 08 10, ext. 376

La Central del MACBA
Laborables, 10 – 20 h
Dissabtes, 10 – 20.30 h
Diumenges i festius, 10 – 15 h
Dimarts tancat. Tel. 93 412 59 08

Visites concertades per a grups
Informació: tel. 93 412 14 13

Les visites guiades a les exposicions estan incloses en el preu de l'entrada i aquest trimestre són:
dilluns, dimecres, dijous i divendres a les 17.30 h i dissabtes a les 12 h, visita a la Col·lecció; dimecres i divendres a les 18 h i diumenge a les 12 h, visita a Robert Whitman i Ignasi Aballí; dilluns, dijous i dissabte a les 18 h, visita a Günter Brus i Jo Spence

Jardí + Utensil